

ÜLESTÕUSMISAJA TEINE PÜHAPÄEV AD 2022

1Jh 5:4–12 (Js 43:10–12; Jh 20:19–31)

4 Jah, igaüks, kes on sündinud Jumalast, võidab ära maailma. Ja see ongi võit, mis on võitnud ära maailma – meie usk.

5 Kes on, kes võidab ära maailma? Eks see, kes usub, et Jeesus on Jumala Poeg!

6 Tema on see, kes tuli vee ja verega – Jeesus Kristus. Ta ei tulnud üksnes veega, vaid vee ja verega, ja Vaim on selle tunnistajaks, sest Vaim on tõde.

7 Jah, tunnistajaid on kolm:¹

8 Vaim, vesi ja veri, ja need kolm on üks.

9 Kui me võtame vastu inimeste tunnistuse, siis Jumala tunnistus on suurem, sest see on Jumala tunnistus, et Ta on andnud tunnistuse oma Poja kohta.

10 Kes usub Jumala Pojasse, sellel on see tunnistus olemas enese sees. Kes ei usu Jumalat, see on teinud Tema valelikuks, sest ta pole uskunud tunnistust, mille Jumal on andnud oma Poja kohta.

11 Ja see tunnistus on: Jumal on andnud meile igavese elu ja see elu on Tema Pojas.

12 Kellel on Poeg, sellel on elu; kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole elu.

Sissejuhatus

Esimene Johannese kiri erineb enamusest epistlitest selle poolest, et sel puuduvad tavapärase sissejuhatav tervitus ja pöördumine konkreetse adressaadi poole. Samuti ei mainita kirja autori nime (isegi mitte taolisel viisil, nagu teise ja kolmanda kirja alguses, kus autorina nimetatakse «vanemat»). Nii meenutab Johannese esimene kiri pigem jutlust või teoloogilist käsitlust, mille puhul samal ajal on selgelt tuntav konkreetse adressaadi olemasolu – viimast võib järeldada kirja emotsionaalsest, julgustavast ja kohati isegi murelikust toonist.

Sellele, et kirja autoriks on, nagu kinnitab pärimus, apostel ja evangelist Johannes, viitavad eeskätt Johannese evangeeliumile lähedased sõnavara ja käsituslaad. Kiri pärineb tõenäoliselt esimese sajandi lõpukümnendi keskpaigast.² Kirjutamise kohaks oli arvatavasti Efesos ning kiri oli mõeldud eeskätt Väike-Aasia kristlastele.

¹ Mõnes käsikirjas on 7. salm järgmine: ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσιν – «Sest kolm on, kes tunnistavad taevas: Isa, Sõna ja Püha Vaim, ja need kolm on üks; ja kolm on, kes tunnistavad maa peal: Vaim, vesi ja veri.» Seda, et tegemist on hilisema lisandusega, võib järeldada asjaolust, et ei ole ühtegi veenvat põhjust, miks kõik vanemad käsikirjad oleksid pidanud selle välja jätma, kui tegemist oleks olnud algse tekstiga.

² Klaus Berger, kes on tuntud Uue Testamendi tekstide tavalisest varasema dateerimise poolest, pakub Johannese esimese kirja koostamisajaks aastat 55, põhjendades seda arvamusega, et kuna kiri teeb Johannese evangeeliumist märksa teravamalt ja välistavamalt vahet õigel ja eksiõpetusel, peab see olema kirjutatud varem, ajal, mil kristlus ei olnud veel laiemalt levinud.

Apostel Johannes kinnitab oma kirjades kahte põhjapanevat usutõde: õpetust Jumalast, kes on meid oma armastuses lunastanud ja uuesti sünnitanud, ning õpetust Jeesusest Kristusest, Jumala ainusündinud Pojast, kes on saanud lihaks, s.t tõeliseks inimeseks, ning meid oma vere läbi Jumalaga lepitanud.

Vastandudes teravalt neile, kes püüavad kristlasi eksitada vastupidise õpetusega, näitab apostel selgelt ja ühemõtteliselt, kuidas teha vahet Jumala lastel ja kuradi lastel ehk antikristustel (kristusevastastel): «Kes on valetaja? Eks ju see, kes salgab, et Jeesus on Kristus. Antikristus on see, kes salgab Isa ja Poega. Kes iganes salgab Poja, sellel pole ka Isa; kes tunnistab Poega, sellel on ka Isa. Kellel on Poeg, sellel on elu; kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole elu.» (1Jh 2:22j; 5:12)

Siinkohal on oluline märkida, et apostel mitte ei arutle ega argumenteeri, vaid esitab usulauseid kindla ja äratuntud tõena, millele vastu vaidlemine tähendaks kas valetamist või Jumala tembeldamist valetajaks: «Ma ei kirjutanud teile sellepärast, et te tõde ei tea, vaid et te teate seda ning et ühtegi valet ei tule tõe seest. Kes ei usu Jumalat, see on teinud Tema valelikuks, sest ta pole uskunud tunnistust, mille Jumal on andnud oma Poja kohta.» (1Jh 2:21; 5:10)

Esimese Johannese kirja kõrgpunktiks on kahtlemata sõnad: «Jumal on armastus.» (1Jh 4:16). Armastusest Jumala olemusena tuleneb otseselt, et ka Jumala lapsed peavad elama armastuses, mis seisneb eeskätt Jumala käskude pidamises (1Jh 5:3). Armastada tuleb nii seda, kes meid on sünnitanud, s.t Jumalat, kui ka neid, kes nagu meiegi on Temast sündinud: «See käsk on meil temalt endalt, et kes armastab Jumalat, armastagu ka oma venda! Igaüks, kes armastab seda, kes ta on sünnitanud, armastab ka seda, kes Temast on sündinud.» (1Jh 4:21; 5:1)

Johannes innustab kristlasi elama ilma patuta, kuna «ükski, kes püsib Temas, ei tee pattu; ükski, kes teeb pattu, ei ole näinud ega mõistnud Teda» (1Jh 3:6), ent näitab samal ajal, et paraku ei saa keegi tõele truuks jäädes väita, et tal pattu ei oleks: «Kui me ütleme: «Meil ei ole pattu», siis me petame iseendid ja tõde ei ole meis.» (1Jh 1:8) Seda tõdedes kinnitab apostel kristlasi usus lepitusse ja andeksandmisse, isegi väga raskete pattude puhul: «Mu lapsed, seda ma kirjutan teile, et te ei teeks pattu. Aga kui keegi patustab, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes on õige, ning Tema on lepitusohver meie pattude eest, kuid mitte üksnes meie, vaid ka terve maailma pattude eest. Te teate, et tema on ilmunud patte ära kandma ning Temas endas ei ole pattu.» (1Jh 2:1j; 3:5)

Esimene Johannese kiri lõpeb alati ajakohase manitsusega: «Lapsed, hoiduge ebajumalate eest! » (1Jh 5:21)

Keelelisi märkuseid

Jah – originaalis kõnealust salmi alustav³ sõna ὅτι – «sest» – seob selle eelneva salmiga: «See ongi Jumala armastamine, et me peame Tema käske, ja Tema käsud ei ole rasked, sest igaüks, kes on sündinud Jumalast, võidab ära maailma.»⁴

Igaüks, kes on sündinud Jumalast – πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ – sõnasõnalt: «kõik Jumalast sündinu».⁵

Maailma – τὸν κόσμον – sõna κόσμος tähistab korrastatud ilmaruumi, maailma, ülekantult ka inimkonda, samuti maailma («selle ilma») asjadekorraldust. Johannese kirjades on sellel sõnal enamasti negatiivne, vaenulik tähendusvarjund («jumalatu maailm»).

Usk – ἡ πίστις – sõna πίστις – «usk», «usaldus», «veendumus», ka «usaldusväärsus» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Jeesus – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Vee ja verega – δι' ὕδατος καὶ αἵματος – võiks tõlkida ka: «vee ja vere läbi».⁶

Kristus – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea משיח – «Messias», «Võitu».

Ta ei tulnud üksnes veega, vaid vee ja verega – οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι – sõnasõnalt: «ei vees üksi, vaid vees ja veres».

Vaim – τὸ πνεῦμα – sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebrea sõnale רוּחַ nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

³ Ei tohi unustada, et pühakirjatekstide jaotamine peatükkidesse ja salmidesse on tekstist endast märksa hilisem.

⁴ Niisiis tähistab «maailm» siin eeskätt jumalavastast jõudu, mis püüab takistada elu Jumalat armastades ja Tema käske pidades.

⁵ 1739. aasta Piiblis: «keik, mis Jummalast on sündinud»; 1968. aasta piiblitõlkes: «kõik, mis Jumalast on sündinud». Väljend πᾶν τὸ γεγεννημένον – «kõik sündinu» –, mis on siin (erinevalt 1Jh 5:1 algusest) kesksõo vormis, ei pruugi tähistada mitte Jumalast sündinud inimesi, vaid «seda, mis on sündinud» Jumalast, antud kontekstis (eelnevat salmi silmas pidades) Jumala armastamist (või sõnasõnalt: Jumala armastust – ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ).

⁶ 1739. aasta Piiblis: «wee ja werre läbbi»; 1968. aasta piiblitõlkes: «vee ja vere kaudu».

On...tunnistajaks – ἔστιν τὸ μαρτυροῦν – «on see, kes tunnistab». Sõna μαρτυρέω tähendab «tunnistajaks olema», «[millestki isiklikult nähtust või kogetust] tunnistust andma», «[midagi] kinnitama». Originaalis kasutatud oleviku ajavorm viitab praegu ja jätkuvalt toimuvale tegevusele.

Tõde – ἡ ἀλήθεια – sõna ἀλήθεια – «tõde» – koosneb eitavast eesliitest α ja verbist λαμβάνω – «varjul olema», «peidetud/tundmatu olema».⁷

Jah, tunnistajaid on kolm – ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες – sõnasõnalt: «sest kolm on, kes tunnistavad».

Need kolm on üks – οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν – parafrasides võiks tõlkida ka: «need kolm on ühel meelel» või «need kolm on tunnistuses üks» või veelgi avaramalt tõlgendades: «need kolm on kõik ühe asja eest väljas».⁸

Tunnistuse – τὴν μαρτυρίαν – sõna μαρτυρία tähistab nii ametlikku, näiteks kohtus antud tunnistust, kui ka näiteks prohvetlikku ettekuulutust või usutunnistust.

Kes usub – ὁ πιστεύων – sõna πιστεύω – «uskuma», «[midagi] tõeks pidama», «[milleski] veendunud olema», «[millelegi oma] usaldust panema» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Valelikuks – ψεύστην – «valetajaks». Sõna ψεύστης tähendab «valetaja», «pettur», «reetur».

Tunnistust – εἰς τὴν μαρτυρίαν – sõnasõnalt: «tunnistusse», «tunnistuse sisse».

Igavese – αἰώνιον – sõna αἰώνιος kasutatakse eeskätt ilma alguse ja lõputa olemise kohta, ent see võib tähistada ka ajastut kui teatud terviklikku (ja enamasti inimlikult mõõtmatud) ajavahemikku.

Elu – ζωὴν – sõna ζωὴ tähistab elu ja elus olemist pigem abstraktselt, erinevalt sõnast βίος, mis tähistab enamasti konkreetset kellegi [elatud] elu (Uues Testamendis sageli ka elatist ja eluhüvesid).⁹

⁷ See tähendab, et tõde on kreeka keeles ja meeles miski, mis on (või vähemalt peaks olema) ilmselge, vastuvaidlematult äratuntav.

⁸ 1739. aasta Piiblis: «need kolm on ühheks tunnistusseks»; 1968. aasta piiblitõlkes: «need kolm liituvad ühte».

⁹ Niisiis on ζωὴ «elu minus», βίος aga «minu elu».

Sisuline analüüs

Johannese esimese kirja viies peatükk käsitleb kokkuvõtvalt kõiki olulisi teemasid, milles on olnud juttu eelnevates peatükkides, keskendudes eeskätt õiges usus püsimisele ning sellest tulenevale igavese elu lootusele. Apostel võtab kirja keskse sõnumi ja eesmärgi kokku sõnadega: «Seda ma olen kirjutanud teile, kes te usute Jumala Poja nimesse, et te teaksite: teil on igavene elu.» (1Jh 5:13) See on väga sarnane Johannese evangeeliumi lõpuosas öeldule: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j)

Viies peatükk algab lühikokkuvõttega kristliku usu põhisist: «Igaüks, kes usub, et Jeesus on Kristus, on Jumalast sündinud.» (1Jh 5:1) Kristlik usk – mis on ühtaegu ainus õige usk Jumalasse – seisneb tunnistuses, et «Jumala armastus meie vastu on saanud avalikuks selles, et Jumal oma ainusündinud Poja on läkitanud maailma, et me Tema läbi elaksime» (1Jh 4:9) Jeesus Kristus on lihaks saanud Jumala Poeg, keda inimesed, nende hulgas kirja autor ise, on võinud silmaga näha ja lausa käega katsuda (1Jh 1:1), kes on saanud lepitushvriks kogu maailma pattude eest (1Jh 2:2) ning kelle tunnistamisest või mitte tunnistamisest «lihase tulnuna» sõltub, kas vastavat seisukohta võtva inimese puhul on tegemist Jumalast sündinuga või antikristusega (1Jh 4:2j).

Usk Kristusesse on usk Jumala armastusse – või veelgi täpsemalt väljendudes: usk Jumalasse, kes on armastus. See tähendab, et tõelisest usust peab olemuslikult võrsuma armastus, eeskätt Jumala, aga sellest tulenevalt ka Jumalast sündinute vastu: «Me oleme tunnetanud ja uskunud armastust, mis Jumalal on meie vastu. Jumal on armastus ja kes püsib armastuses, püsib Jumalas ja Jumal püsib Temas. Meie armastame, sest Tema on meid enne armastanud. Kui keegi ütleb: «Mina armastan Jumalat», ja vihkab oma venda, siis ta on valelik, sest kes ei armasta oma venda, keda ta näeb, ei suuda armastada Jumalat, keda ta ei ole näinud.» (1Jh 4:16.19j)

Jumala armastamine seisneb eeskätt Tema käskude pidamises, kusjuures tõeline usk Jumalasse teeb Tema käskude pidamise kergeks, sest see võrsub Jumala armastusest. Jumalast ja Tema armastusest sündinud ning omakorda armastuses teostuv usk on suurem ja tugevam kui jumalatu maailm (vrd 1Jh 4:4) ning võidab selle (1Jh 5:4). Maailmas – jumalatus maailmas! – pole muud kui «lihahimu, silmahimu ja elukõrkus», mis kõik on surmaks, ent meie lootus on selles, et «maailm kaob ja tema himu, aga kes teeb Jumala tahtmist, püsib igavesti» (1Jh 2:16j).

Niisiis ei ole kristlik usk mitte ainult intellektuaalne tõekspidamine, vaid elu – elu Jumala armastuses, milles on võidetud kõik, mis Jumalale vastu hakkab. Siin tuleb taas

kord rõhutada, et Johannes ei kõnele mitte mingist üleüldisest usust Jumalasse ja Tema armastusse ega ka mitte igasugusest võimalikust ligimesearmastusest (lahus usulistest tõekspidamistest või tulenevalt mingitest muudest usulistest tõekspidamistest), vaid selgelt ja spetsiifiliselt usust Jeesusesse Kristusesse kui Jumala lihaks saanud Pojasse, kes «tuli vee ja verega» – mitte «üksnes veega, vaid vee ja verega» (1Jh 5:6).

Esimese asjana tuletavad «vesi ja veri» meelde Johannese evangeeliumi kirjelduse Jeesuse ristisurmast: «Aga kui nad tulid Jeesuse juurde ja nägid, et Ta oli juba surnud, siis nad ei lõonud katki Tema sääreluid, vaid üks sõdur torkas piigiga Tema küljesse ning kohe voolas välja verd ja vett. Ja see, kes seda nägi, tunnistas seda, ning tema tunnistus on tõsi. Ja tema teab, et ta räägib tõtt, et teiegi usuksite.» (Jh 19:33–35)

Vesi ja veri ei pruugi siin viidata esmajärjekorras sakramentidele, kuigi ka seda seost ei tohi ignoreerida, vaid eeskätt Jumala Poja lihakssaamisele – sellele, et tegemist oli päris inimesega, kes on ühtlasi päris Jumal. Kui tegemist oleks «ainult» Jumalaga, siis ei saaks kõnelda Tema verest, ja kui tegemist oleks ainult inimesega, siis ei oleks vaja Tema verd eraldi rõhutada, kuna veri kuulub enesestmõistetavana inimese juurde.

Samas kõnelevad vesi ja veri siin kahtlemata paljust muustki, kõigepealt Kristuse lepitusohvrast, milles Tema «veri puhastab meid kogu patust» (1Jh 1:7). Meid ei puhasta aga mitte ainult Kristuse veri, vaid ka vesi, s.t ristimine, mis pole üksnes meelearanduse, pattude andeksandmise ja lepituse kuulutus ega sümbol (sest Kristus «ei tulnud üksnes veega»), vaid saab oma tõelise tähenduse ja väe sellest, et seeläbi teostub lunastatute sakramentaalne piserdamine Kristuse verega: «Need on need, kes tulevad suurest viletsusest ning on pesnud oma rüüd ja teinud need valgeks Talle veres.» (Ilm 7:14)

Välistada ei tohi ka seda, et apostel peab siin muuhulgas silmas seost armulauasakramendiga, kuna püsimine Kristuses ja elu Temas on lahutamatu seotud osasaamisega Tema Ihust ja Verest, nagu Ta ütleb ise Johannese evangeeliumis: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo Tema verd, ei ole teie sees elu. Kes minu liha sööb ning minu verd joo, sellel on igavene elu ja mina äratan ta üles viimsel päeval, sest minu liha on tõeline roog ja minu veri on tõeline jook. Kes minu liha sööb ning minu verd joo, see jääb minusse ja mina temasse. Nii nagu elav Isa minu on läkitanud ja mina elan Isa läbi, nii elab ka see, kes mind sööb, minu läbi.» (Jh 6:53–57)

Vesi, veri ja Vaim kinnitavad ühiselt¹⁰ Jumala enda tunnistust Tema Poja kohta – tunnistust, mis seisneb selles, et Ta on läkitanud oma Poja maailma lunastamiseks ja neile, kes Temasse usuvad, igavese elu kinkimiseks. Vaimu tunnistus tuleb esile Jumalast sündinute, s.t kristlaste endi seest (vrd 1Jh 5:10). Ilmselt peab apostel siin

¹⁰ Vrd 5Ms 19:15: «Kahe või kolme tunnistaja sõna põhjal saab asi selgeks.»

silmas ristimisel antavat Püha Vaimu andi, mille osaliseks Jumal teeb need, kes Kristuses uuesti sünnitatakse: «Sellest me tunneme, et me püsime Temas ja Tema meis, et Ta on andnud meile osa oma Vaimust.» (1Jh 4:13)

Johannes lähtub siin otseselt Jeesuse sõnadest tema oma kirjepandud evangeeliumis: «Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni ülalt, ei või näha Jumala riiki. Kes ei sünni veest ja Vaimust, ei saa minna Jumala riiki. Lihast sündinu on liha, ja Vaimust sündinu on vaim.» (Jh 3:3.5j) – ««Kellel on janu, see tulgu minu juurde ja joogu! Kes usub minusse, nagu ütleb Kiri, selle ihust voolavad elava vee jõed.» Aga seda Ta ütles Vaimu kohta, kelle pidid saama Temasse uskujad.» (Jh 7:37–39) – «Aga kui Tema, Tõe Vaim, tuleb, juhüib Ta teid kogu tõesse, sest Tema ei räägi iseenesest, vaid Ta räägib, mida kuuleb, ja Ta kuulutab teile tulevasi asju.» (Jh 16:13)

Vaimust sündinud – võime öelda ka: Jumalast sündinud – on need, kes usuvad, et Jeesus on Kristus, ja kes armastavad nii seda, kes on nad sünnitanud, s.t Jumalat, kui kõiki neid, kes on samuti nagu nemad ise Jumalast sündinud (1Jh 5:1). Taolisel viisil teevad nad õigust (1Jh 2:29), mitte pattu (1Jh 3:9; 5:18), ja kui nad peaksid ka patustama, siis on neile antud võimalus paluda Jumalat, et Ta neile taas elu kingiks (1Jh 5:16).

On oluline tähele panna, et apostel ei pea vajalikuks seda, mida Ta Jumala ja Tema Poja kohta kuulutab, kuidagi tõestada ega isegi mitte seletada, vaid rõhutab üksnes sellest tunnistuse andmist. Jumalast sündinu ei vaja inimliku tarkuse ja arusaamise pakutavat tõestust, kuna tõe enese tunnistus on tema sees ja kui ta peaks selles kahtlema, siis teeks ta Jumala enda valetajaks.

Jumalat ei suudaks see muidugi kuidagi kahjustada, küll aga teeks taoline inimene korvamatut kahju iseendale, sest «Jumal on andnud meile igavese elu ja see elu on Tema Pojas» ning «kellel on Poeg, sellel on elu; kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole elu» (1Jh 5:11j).

Apostel Johannese sooviks on, et neil, kellele ta kirjutab, oleks «osadus Isaga ja Tema Poja Jeesuse Kristusega» (1Jh 1:3), et nad usuksid Tema nimesse ja teaksid, et neil on Temas igavene elu (1Jh 5:13). Kui need, kellele ta on oma kirja adresseerinud – ja meie kuulume nende hulka –, selle sõnumi vastu võtavad, siis on tema rõõm täielik (1Jh 1:3) ning me oleme kurjast, jumalatust maailmast – eeskätt iseenda sees – võitu saanud.

Jutluseks

Ülestõusmisaja teise pühapäeva tuntuim vanakiriklik nimi on *Dominica in Albis* – eesti keeles tavaliselt «Valge Pühapäev» (otsetõlge oleks «Pühapäev valges»). Selle nime aluseks on näiteks püha Augustinuse poolt kirjeldatud tava, et Ülestõusmisööl ristitud võtsid sel päeval ült ristimisel saadud valged rüüd.

Teiseks levinud nimeks on pühapäeva missa vanakiriklikest algussalmidest pärinev *Quasimodogeniti*: «Nagu äsjasündinud lapsed, halleluuja, igatsege vaimulikku selget piima, halleluuja, halleluuja, halleluuja.» (vrd 1Pt 2:2)

Pühapäeva teemaks on EELK jumalateenistuste käsiraamatu järgi «Ülestõusnu tunnistajad». Päeva sissejuhatuses rõhutatakse muuhulgas, et [kõigi] ristitute ülesanne on «igapäevases elus tunnistada oma ülestõusnud Päästjat ja Temas täitunud Jumala töotusi».

Valge Pühapäeva vanakiriklik Evangeelium (Jh 20:19–31), mida EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse esimesel lugemisaastal, kõneleb Jeesuse ilmumisest esmalt kümnele jüngrile ning nädal hiljem üheteistkümnele, s.t ka eelmisel korral puudunud Toomale. Esimesel ilmumisel kinkis Jeesus apostlitele Püha Vaimu annina pattude andeksandmise meelevalla, teisel korral kinnitas Ta nii oma ihulikku ülestõusmist kui oma jumalikkust, rõhutades nägematagi uskumise tähtsust, millele evangelist lisab, et taolise usu viljaks on igavene elu Kristuses.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemine (Js 43:10–12) kõneleb Iisraeli rahvast kui Issanda tunnistajast, kelle ülesandeks on teha teatavaks pääste, mille Jumal tahab valmistada eeskätt oma rahvale, aga tema kaudu ka teistele rahvastele.

Ülestõusmisaja teise pühapäeva vanakiriklik Epistel (1Jh 5:4–10), mida EELK lugemiskava järgi loetakse paari salmi võrra pikemalt, kõneleb küll samuti tunnistuse andmisest, ent selle pearõhk on eeskätt õigel usul Jeesusesse Kristusesse kui Jumala lihaks saanud Pojasse, kelles neil, kes Temasse usuvad, on igavene elu. Epistel on väga hästi seostatav eriti Evangeeliumi lõpusalmidega, samuti Vana Testamendi lugemisega, kus Issand muuhulgas ütleb: «Enne mind ei ole olnud ühtegi jumalat ega tule ühtegi pärast mind. Mina, mina olen Issand, ei ole muud päästjat kui mina.»

Nii võiks Epistli üle jutlustades keskenduda kuulutusele ainsast tõelisest Jumalast ning sellest, et kristliku usu keskmes ei seisa mitte «üleüldine» usk Jumalasse (rääkimata mingist «kõrgemast jõust» või Universumi Arhitektist), vaid tunnistus lihaks saanud Jumala Pojast Jeesusest Kristusest, kes on meid oma vere läbi lunastanud ja Jumalaga lepitanud ning kelles ainsana on meil igavene elu, mille osaliseks me saame seeläbi, et oleme Jumala Vaimu läbi ristimises uuesti sündinud ning käime usus ja armastuses.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Kristus on surnuist üles tõusnud. Ülestõusmisaja teine pühapäev viib meid esmalt tagasi ülestõusmispäeva õhtusse, mil Issand ilmus kümnele jüngrile ja kinkis neile Püha Vaimu anni, ning seejärel nädala võrra edasi, kõneldes seekord Ülestõusnu ilmumisest ka eelmisel korral puudunud Toomale, kellest sai esimene, kes tunnistas

Jeesuse mitte ainult oma Issandaks, vaid ka Jumalaks. See on ka tänase Epistli keskne sõnum: Jeesus Kristus on Jumala lihaks saanud Poeg, tõeline luust ja lihast («veest¹¹ ja verest») inimene, kes on meid oma ristisurma läbi lunastanud, meile pattude andeksandmise kinkinud ja meid Jumalaga lepitanud.

2. Inimesel, kes usub Jeesusesse Kristusesse vastavalt Jumala enda tunnistusele, on igavene elu. Kellel ei ole taolist usku, s.t kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole ka elu. Taoline eluandev usk ei sünni aga mitte inimliku tarkuse arutlustest ega tõestustest, vaid selle saab kinkida üksnes Jumal ise oma Vaimu läbi. Inimene peab selleks uuesti sündima. Sündima Jumalast, sündima Vaimust – siis on temas nii õige usk ja elu kui ka tunnistus Jeesusest Kristusest kui tõelisest Jumala Pojast. Ning see usk ja tunnistus aitavad võita ära maailma koos kõige selles võimutseva jumalavastasuse ja kurjaga, aitavad elada Jumala armastuses ja Tema käskude täitmisel, mis ei ole sugugi rasked neile, kes on Jumalast sündinud.
3. Selle kõige aluseks ei ole mitte meie oma pingutused, vaid Kristuse ennastandev ohver. Kui apostel rõhutab, et Kristus ei ole tulnud mitte üksnes veega, vaid vee ja verega, siis peab ta lisaks Jumala Poja tõelisele lihaks ja inimeseks saamisele silmas ka seda, et Kristus mitte pelgalt ei kuulutanud meeleparandust, pattude andeksandmist, lepitust ja armastust, vaid teostas selle kõik ja võitis selle kõik kätte oma ennastandva kannatuse ja surmaga: «Jumala armastus meie vastu on saanud avalikuks selles, et Jumal oma ainusündinud Poja on läkitanud maailma, et me Tema läbi elaksime. Selles on armastus – ei, mitte selles, et meie oleme armastanud Jumalat, vaid et Tema on armastanud meid ja on läkitanud oma Poja lepitusohvriks meie pattude eest.» (1Jh 4:9j)

¹¹ Teatavasti koosneb inimene suurel määral, umbes 60–70 massiprotsendi ulatuses, veest, kusjuures kõige tähtsamates organites on veeprotsent suuremgi: ajus ja südames 73%, kopsudes 83%, nahas 64%, lihastes ja neerudes 79%. Isegi luud koosnevad 31% ulatuses veest.